

פחד דוד

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלוכ"ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוכ"ן רבי חיים פינטו זיע"א

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

4:44 | 4:28 | 4:37 | 4:23

הדלקת נרות

5:40 | 5:37 | 5:39 | 5:38

מוצאי שבת

6:17 | 6:14 | 6:16 | 6:16

רבינו תם

משכיל לדוד

מטרת הלבוש ויעודו

ברא השי"ת את התורה - הכח המכניע את היצר ומגינה על האדם מפניו. אבל לאחר חטא אדה"ר כשניתנה רשות ליצה"ר להיכנס לנפשו של האדם ולפנימיותו, והאדם נעשה רע בעצם ע"י רצונות ותאוות חומריות שבו. אז נוצר הצורך ללבוש, לכסות את גופו שהוא מקום משכן התאוות ולהסתיר את החלק הבהמי שבו - את גופו הוא חלק החומרי שבאדם, ובוה יכניע את יצרו.

ומעתה מיושבת הסתירה. כיצד קודם החטא - מחמת חשיבותם ומעלתם הגדולה של אדם וחוה לא הווקעו לבגדים. ולאחר החטא, בגלל שהם בני דעת נבדלים מן החיות והבהמות צריכים הם לכסות את גופם. דקודם החטא מעלתם הגדולה היתה בזה שלא נדבק בהם שמץ של רע זכים וטהורים היו, וממילא לא היה מקום וצורך לבגדים. שכל המושג לבוש שייך הוא לעולם הגשמי, אבל בעולם הרוחני אין לו מקום, וכי למלאכים יש לבוש ובגדים. ולאחר החטא שהוטלה בהם זוהמא הוצרכו לבגדים להכניע את הרע שבגופם.

והנה אצל אומות העולם לקחו את הבגד והשתמשו בו היפך ממטרתו האמיתית, עם לבושם השחצני והפרוץ מרבים תאוה ומגדילים אשמה ומרבים טומאה בעולם. לקחו את הלבוש שאמור להצניע את האדם ולהכניע את יצרו ולהסתיר את גופו ולרום את רוחו ונשמתו, ומשתמשים בו לפיות את גופם ולהבליטו כדי להרבות את תאוותם.

ומכאן המשקל הגדול שהתורה נתנה ללבוש היהודי, ולשבח הגדול שנשבתו בו אבותינו במצרים - שלא שינו את לבושם. לבוש היהודי שונה הוא ממלבושו של הגוי לא רק בצורתו ובסגנונו אלא בעיקר במהותו במטרתו ויעודו. ועם ישראל במצרים שימרו את סגנון לבושם וצורתו, כדי להתבדל מהשקפתם ודעתם של המצרים על הלבוש ולמה הוא אמור לשמש. הלבוש הוא כחרב פיפיות בידי האדם, מצד אחד הוא כלי נכבד בידי היהודי לעבודת ה' ולמלחמת היצר, ומאידך אם לא משתמשים בו כראוי ובהשקפה נכונה בכוחו לדרדר את האדם לפי שחת ולהופכו לבהמה. ובזכות שלא שינו את לבושם והיו מצויינים שם הוכשר עם ישראל להיקרא עם ה' העתיד לנחול את התורה, ולמען זה נגאלו ממצרים.

ואכן כשיצאו בני ישראל ממצרים, דור דעה אוכלי המן שהיה אוכל רוחני - לחם שמים שהיה נבלע באבריהם ולא הוצרכו לנקביהם (יומא עה, א). עליהם אמרת התורה (דברים ת, ד) "שמלתך לא בלתה מעליך ורגלך לא בצקה זה ארבעים שנה". כיון שהיו מנותקים מן החומריות קדושים יותר ורוחניים, א"כ לא הצטרכו כ"כ לבגדים הגשמיים להגן עליהם מהחטא, והשתמשו בעיקר במלבושים הרוחני - התורה והמצוות. וכיון שלא הוצרכו למלבושיהם, לא בלו במהרה, שהרי לא "השתמשו" בהם. והבן.

וזכורני אצל כ"ק אבא מארי זצוק"ל אשר ארבעים שנה לא יצא מפתח ביתו ושמר על עינו וראייתו בקדושה וטהרה, שמעולם לא הזיע ולא היה בגופו ריח רע. שכלל שהאדם מקדש את עצמו גם גופו נהפך להיות רוחני ואינו שייך לחוקי הטבע הגשמיים.

"והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים והצאתי אתכם מעבודתם, וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדולים ולקחתי אתכם לי לעם" (שמות ו; 1-2).

לימדונו חז"ל שבפסוקים אלו יש ארבע לשונות של גאולה, ובמדרש לקח טוב מביא רמז על ד' לשונות של גאולה, שהם כנגד ארבעה זכויות שהיו לישראל שבעבורם נגאלו ממצרים. שלא שינו את לשונם, ולא חילפו את שלמותם, ולא גילו את סודם, ולא ביטלו ברית מילה. וכן בלקח טוב (כי תבא כו, ה) מביא את דרשת הפסיקתא עה"פ "ויהי שם לגוי גדול" - מלמד שהיו ישראל מצויינים שם, שהיה מלבושם ומאכלם ולשונם משווים מן המצרים. מסומנין היו וידועים שהם גוי לבדם חלוק מן המצרים, ע"כ.

חז"ל הקדושים נתנו משקל כבד למלבוש האדם, לשמירת המסורת שבו - ללבוש את אותם בגדים שלבשו אבותיו. עד שזכות זו - שלא שינו את לבושם - עמדה לעם ישראל לגאלם ממצרים. ויש לנו להתבונן ולהבין במה גדולה מעלתו וחשיבותו של הבגד - שהוא חיצוני ואינו מממהותו של האדם - שהתורה נתנה חשיבות לצורתו ואופיו. ומה כוחו אשר בזכותו נגאלו אבותינו ממצרים.

ולכשנתבונן בענין הלבוש ניווכח לדעת שהמושג "לבוש" נוצר בעטיו של חטא הנחש הקדמוני. שקודם החטא היו אדם וחוה ערטיילאים, שנאמר (בראשית ב, כה) "ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא התבוששו" ולאחר שחטאו ואכלו מעץ הדעת נאמר (שם ג, ז) "ותפקחנה עיני שניהם וידעו כי ערומים הם, ויתפרו עלה תאנה ויעשו להם חגורות".

הגם שכיום הלבוש הוא מהצרכים הבסיסיים של האדם ומוכרח הוא לכל בר דעת, מבואר שקודם החטא לא היה צורך בו והיה מיותר, והחטא הוא שגרם להיות הבגד מוכרח ונצרך לאדם, וצ"ב מדוע. ושנעמיק רובד נוסף נמצא שיש סתירה בין קודם החטא לאחריו, דהנה לאחר החטא אנו מבינים שאדם זקוק ללבוש בגלל חשיבותו ומעלתו כבן דעת. וכמה שהאדם יותר חשוב ומכובד, מוסיף עליו בגדים לכסות את גופו ולכבד את מעמדו. ומאידך האנשים הפחותים והשפלים המזולזלים בעצמם הולכים עם חצאי לבוש ה"י, והבעלי חיים חסרי הדעת הולכים ערומים לגמרי. והנה לפני החטא כל המושג של לבוש וכיסוי היה מיותר לחלוטין, ואדרבא מחמת גדול מעלתם ודרגתם הגבוהה של אדם וחוה קודם החטא, לא היו צריכים לבגדים. הרי שדרגתו הגבוהה של האדם חשיבותו ומעלתו היא הגורמת לחוסר צורך בכיסוי, ולאכאורה יש כאן סתירה בין קודם חטא אדה"ר לאחריו.

ונראה בביאורן של דברים, כי האדם נברא בשלימות גדולה דומה ליוצרו - במידות ישרות ותכונות טהורות מושלם בתכלית השלימות בגופו ונשמתו, זך נקי מכל רע. וקודם החטא לא שלט בו יצר הרע, וכל כח הרע בעולם היה חיצוני לאדם. ולאחר החטא נזרקה זוהמה באדם ע"י הנחש, והיצר הרע קיבל רשות להיכנס לאדם ולשלוט ברצונותיו ותאוותיו.

ומשום כך לפני החטא כשהאדם עצמו היה שלם ונקי מכל רע, לא צריך ללבוש. שהלבוש הוא כיסוי והסתרה, וכשגופו שלם ונפשו טהורה אין את מה לכסות ולהסתיר. ואמנם גם קודם החטא היה יצר הרע בבריאה הוא הנחש הקדמוני, אבל הוא לא היה חלק מהאדם ומרצונותיו, אלא חיצוני לו שבידו רשות לנסות להחטיאו ולהכשילו. וכנגד היצר הרע החיצוני

הילולא דצדיקיא

ג - רבי יוסף מאמשינוב

ד - רבי ישראל אבוחצירא
ה'נבא סאלי זיע"א

ה - רבי יהודה אריה לייב
מגור

ו - רבי שמעון גבאי

ז - רבי לוי סעדיה נחמני

ח - רבי יוסף גיעאן
אב"ד בנגזי

ט - ר' רפאל שמואלביץ
ראש ישיבת 'מיר'

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל
ישלח הודעה: mld@hpinto.org.il

במסילה נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפקנסו של מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

דברי חכמים

פרפראות לפרשה

משולחנם של חכמי התורה

למה נמשלה המחלוקת למכת צפרדע?

מסר נפלא דורש המגיד מישירים הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל, בספר 'אריה שאג', ממכת צפרדע.

מכת הצפרדעים היא החלה כידוע, על ידי צפרדע אחת, כבדה ורחבת ממדים, שדשדשה לאטה מן היאור.

המצרים ביקשו לגרש את הצפרדע הענקית שהסתננה לארצם והחלו להכות אותה מכל עבר במלא המרץ. אולם עם כל מכה הגיחו ממנה עוד ועוד צפרדעים, שמילאו את ארץ מצרים בהמוניהן.

לכאורה, לו אדם הגיוני היה עומד מן הצד וצופה במעשי המצרים, הוא היה אמור לפנות אליהם בשאלה הבאה: "מה אתם חושבים לעצמכם? יצאתם מדעתכם?! אתם לא רואים שעם כל מכה יוצאות עוד ועוד צפרדעים? המכות לא מועילות מאומה, הניחו לצפרדע לנפשה ותמזערו את המכה!".

אבל זה טבעו של האדם. כאשר הוא פועל מתוך כעס ושכרון חושים, הוא מאבד את שיקול דעתו ומכה לכל עבר בלי שמץ היגיון וללא קורטוב תועלת.

מין הסטייפלער בעל ה'קהילות יעקב' זצ"ל מבאר, כי מציאות דומה מתרחשת בכל מריבה ומחלוקת. כאשר אדם רואה כי חברו פועל נגדו הוא לא טומן את ידו בצלחת, אלא מחזיר לו מנה אחת אפיים. לאחר מכן החבר מחזיר לו וחוזר חלילה, עד ששני בעלי המריבה יוצאים ב'שן ועין', ואש המחלוקת מתלהטת ומתמשכת.

כאשר פונים לאחד היריבים ומנסים להכניס בקרבם מעט היגיון: "תהיה בשקט, אל תגיב, מה אתה צריך עוד הכפשות וביזיונות?", הוא משיב בחמה עיוורת: "לא! הוא עשה לי, אני אראה לו מה זה!"

כך, עם כל מכה שאחד מהם נותן לרעהו מגיחות המוני 'צפרדעים' חדשות, ואש המחלוקת מתעצמת ומתגברת עד אינסוף.

לכן בכל מחלוקת, חיכוך ומריבה צריכים לזכור את הפסוק: "ואהבת לרעך כמוך אני ה'". זה אכן לא קל לבלום את הפה בשעה שהזולת מפיץ עליך שמועות שווא ומשמיץ אותך ברבים, אבל אם אדם זוכר כי "אני ה'" שהקב"ה מביט בכל המתרחש ורואה כיצד אתה לא מגיב לכל ההשפלות וההלעזות, קל יותר לנצור את הלשון ולהיות מהנעלבים ואינן עולבים.

אם אדם יודע כי כל הסבל והצער העוברים עליו בעולם הזה אינם באים בדרך מקרה אלא מונעים על ידי מכות משמים, הוא מבין כי כל מבזיון הם רק שלוחי השגחה העליונה, שנועדו לייסר אותו על חטאיו. וממילא אין כלל טעם להפנות אליהם מלחמה שעה, אלא לפשפש במעשיו ולהבין בשל מה באה עליו הרעה הזו.

זכות התורה מגינה ומצילה

באחת הפעמים שבהן קיבלתי קהל בבני ברק, באו לפניי שתי נשים כדי לקבל ברכה לבעיותיהן השונות.

בהגיע תורן נכנסה אחת הנשים אל חדרי, אולם עוד לפני שהיא החלה לדבר עלה בדעתי לשאול אותה: "מה עם הבטן של בעלך?"

האישה הייתה המומה. ובראשה חשבה - הרי בדיוק לשם כך הגעתי אל הרב, בגלל כאבי הבטן האיומים שמהם בעלי סובל, והנה עוד לפני ששטחתי את הבעיה - כבר הרב שואל על כך!

מחשבותיה אלו ניכרו על פניה הנרגשות, וכיון שהיא שתקה מרוב תדהמה, פניתי אליה ואמרתי לה: "אל דאגה, בעזרת ה' תהיה לבעלך רפואה שלימה בקרוב, אמרי לו שהוא אינו צריך לעשות בדיקות וגם לא ללכת לרופאים. אלא רק שימשיך לעסוק בתורה הקדושה בהתמדה, וזכות

במה מפטירין

הפטרת השבוע: "כה אמר ה'" (יחזקאל כ"ח)

הקשר לפרשה: בהפטרה יש נבואות על מפלתה של ארץ מצרים, והוא מענין הפרשה שבה מסופר על הפורענות שבאה על מצרים בעשר המכות שקיבלו מיד ה'.

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

דברים היוצאים משליטה

המספר דברים לאחרים, אין לו שליטה על הנאמר ואינו יכול לדעת באילו נסיבות יסופרו שוב הדברים. מה שאדם אומר על חברו עלול להגיע לאוזני החבר ואף יתכן יסופר בפניו.

לפיכך אסור לספר כל דבר על הזולת שעלול לביישו או לצערו אם יסופר בפניו, אף אם אין בדברים הללו כל גנאי.

כך למשל, אסור לספר על פלוני שהוא בעל תשובה אם אותו אדם רגיש לכך. והוא הדין גם בציבור שבו זוכים בעל תשובה להערכה רבה.

מן האוצר

ממשנתו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

כוח הבחירה - עד היכן?

"ויעשו כן חרטומי מצרים בלטיהם ויחזק לב פרעה ולא שמע אליהם"
(שמות ז, כב).

פירש רש"י, ורבותינו אמרו, בלטיהם - מעשה שדים.

עשרה דברים נבראו בין השמשות... ויש אומרים אף המזיקין (אבות ה, ו). ופירש הרע"ב דאלו השדים. ומבואר שהשדים נבראו למטרה ותכלית מסוימת שעל שמה הם נקראו - "מזיקין", להזיק ולהעניש את הראוי לעונש ע"פ ציווי השי"ת ולשמש כשבט חובלים בידו. ולכן הכניסם נח לתיבה בזמן המבול, שהרי יש לעולם צורך בהם.

וא"כ יש להקשות, איך השדים - שהם כמלאכי ה' עושי דברו - סייעו לפרעה וחרטומיו להקהות ולעמעם את הארת מלכות ה' ושליטתו בבריאה שהפציעה במצרים ע"י מכת דם, ולזלזל בשליחיו של הקב"ה - משה ואהרן.

אלא שזהו הכוח הגדול שניתן בידי האדם בהיותו בעל בחירה על מעשיו. רגילים אנו לחשוב שמכוח היות האדם בעל בחירה ומקבל את ההחלטות על גופו ומעשיו, יכול לעשות ככל העולה על רוחו לטוב ולמוטב. כאן - במעשיהם של פרעה וחרטומיו מתברר, שיש בידי האדם כח בחירה לא רק על מעשיו ופעולותיו, אלא בעל בחירה הוא כיצד ואיך להשתמש בכוחות ובבריאה שיצר השי"ת לכבודו ולהתגלות שמו. גם את הנבראים שמטרתם העיקרית להיות שליחי השי"ת ועושי דברו, יכול האדם להסיטם מתכליתם ולרותמם למעשיו ופעולותיו, גם אם ח"ו הם נגד רצונו יתברך.

וזהו האחריות הגדולה הרובצת על כתפי האדם. הקב"ה השליט את האדם על עולמו כפשוטו, הוא נזר הבריאה, והבריאה נפעלת על פי מעשיו הן לטוב והן לרע. וזה שהזהיר השי"ת את אדם הראשון ואמר לו, תן דעתך שלא תקלקל את ותחריב את עולמי.

בידי האדם לקלקל לא רק את עצמו ונשמתו, אלא גם את העולם שאינו שלו - את עולמו של השי"ת, בידי האדם להחריב את הבריאה שתכליתה היא גילוי מלכות השי"ת.

וזהו מיסוד כוח הבחירה שניתן לאדם כדי להצדיק את השכר המגיע לו על מעשיו. שהרי אילו האדם הרוצה לפעול רע, היה נתקל בהתנגדות ובעיכובים להוציא את רצונו לפועל מהכוחות הפועלים בבריאה בשליחות השי"ת, הרי כבר נפגם כח הבחירה. שהרי הוא רואה בחוש שמעשיו אינם רצויים, וא"כ לא מגיע לו שכר על הסור מרע ועשה טוב, שהרי היה מכורח לעשות טוב ומנעו אותו בעל כרחו מהרע.

אם כן מבואר איך השתמשו החרטומים בשדים לקעקע את האמונה בהשי"ת, הפך מתכליתם שלשמה הם נבראו - להעניש את החוטאים ולהודיע שיש דין ויש דיין. כי מיסוד הבחירה והשכר והעונש לתת לאדם שליטה מוחלטת על מעשיו ופעולותיו לטוב ולמוטב, גם כאשר משתמש לשם כך בכוחות שיש בעולם ובבריאה שנבראו לגלות את שמו יתברך ולהרבות את כבודו, כמאמר הפסוק "כל הנקרא בשמי, ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו".

והנה השי"ת נקרא מלך עלוב. ומבאר הרמ"ק ב'תומר דבורה', שבשעה שהאדם עושה עבירה, באותו רגע ממש השי"ת משפיע עליו חיות ונותן לו כח להפיק את רצונו. ועם הכוח והחיות שניתנו לו ברגע זה מהשי"ת משתמש בהם להמרות את פיו, והשי"ת מבליג ואינו מפסיק את השפעת חיותו.

פניני הפרשה

אין לנו קנאה באומות העולם

"ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לא-להים" (שמות ו, ז)

מעשה ברבי משולם זושא מהאניפולי זיע"א, שיצא פעם בראש השנה קודם התקיעות מבית המדרש, וראה תינוק מישראל מבני עניים, לבוש קרעים ופניו רעים. שאל אותו רבי זושא, בני! האם אינך מתקנא בבני הערלים האוכלים משמנים ושותים ממתקים ולובשים מלבושי כבוד?

השיב התינוק, לא! אין אני מתקנא בהם כלל, שלי גדול משלהם. ישראל אני ומאמין באלוקי ישראל.

חזר רבי זושא לבית המדרש ואמר: ריבון העולמים, הבט משמים וראה מי כעמך ישראל עם סגולה. תינוק מישראל אפילו כשהוא רעב וצמא ולבוש קרעים ובלואים, מקבל הכל באהבה ובלבד שישראל הוא.

האינטרס האישי גובר על טובת העם

"העתירו בעדי" (שמות ח, ד)

זהו דמות של אותו מלך רשע וכן כל מלכי אומות העולם, שרק טובתם עומדת לפניהם, ועל כן ביקש פרעה העתירו "בעדי".

פרעה, כפי שמדייק בספר 'טעם ודעת', ביקש שיבקשו רק בעדו, אבל לא היה אכפת לו כלל מה יהיה עם עמו. לעומת זאת, מלכי ישראל וגדולי ישראל תמיד נכנסין ויוצאין בעם ודאגתם לטובת העם קודמת לטובתם שלהם.

החרטומים כיחשו באמונת צדיקים

"ויאמרו החרטומים אל פרעה אצבע א-להים היא"
(שמות ח, טו)

מאחר שהחרטומים נכנעו ואמרו "אצבע א-להים היא", אם כן מדוע הם הוכו במכות נוספות אחר כך?

בספר 'סימן טוב' תירץ בשם הרב החסיד הישיש רבי חיים נטע כ"ז ל"ל, על פי דברי התרגום יונתן "ואמרו איסטגניני פרעה, לא מן כח גבורת משה ואהרן היא, אלהן מחא משתלחא מן קדם ה' היא". כלומר שהחרטומים אכן הודו שהמכה באה מאת ה', אך ללא קשר לכוחם של משה ואהרן.

נמצא אפוא שהחרטומים כיחשו בענין של אמונת צדיקים. ולכן, למרות שאמרו "אצבע א-להים היא" - שוב הוכו במכות נוספות.

גאולה בכל מצב

"ושמתי פדות בין עמי ובין עמך" (שמות ח, יט)

דרש בעל האוהב שלום, כה אמר השי"ת; אני אפדה את עמי ישראל, "בין עמי" - בין אם הם מתנהגים כישראל, "ובין עמך" - בין אם הם מתנהגים כמצריים ח"ו, בכל אופן אגאל אותם...

עבורו. אך עליו להכיר על כך טובה ולהודות בפעל לעושה הטובה.

זכורני, מספר הרב אלבו שליט"א, שהייתי פעם אצל ראש ישיבה אחד, חסידא קדישא. כאשר נכנסנו לביתו אחרי התפילה בליל שבת, מצאנו שולחן ערוך במיטב הכלים. ראש הישיבה אמר לאשתו הרבנית: **"אני אומר לך, בבתי המלון המפוארים ביותר שבהם הייתי, אין כזו עריכה פדנטית ומדויקת כמו שלך. בכל פעם כשאני רואה את עריכת השולחן שלך, אני מתפעל מחדש - באיזה טוב טעם ודעת את עושה זאת!"**

ואומר לכם את האמת: אני בטוח, אין לי צל של ספק, שבכל ליל שבת הוא אומר לה כך! אם ניכנס גם אנו לביתנו, ונאמר לבני הבית: אתם יודעים לערוך שולחן! לא ראיתי בשום מקום עריכת שולחן כזאת! איזו הרגשה טובה נגרם להם.

בשעה שאדם נכנס לביתו בליל שבת ומברך "שבת שלום", האין לך שלום יותר גדול מזה? אבל אדם שאינו רוצה להחזיק טובה לזולת, אדם שחסר לו בהכרת הטוב, יאמר לעצמו: 'עזוב, אלה דברים קטנים, אני צריך לשים את הראש שלי בהם? מתאים יותר להתפעל מתוספות, ממהרש"א, ולא מדברים כאלה'.

אבל אין זה נכון! ה'חזון איש' אומר, וזה מיוסד על דברי רבותינו: כל מגמתה של האשה היא למצוא חן בעיני בעלה, וממילא כל מה שהיא עושה ובעלה יאמר לה שזה מצא חן בעיניו, היא תהנה מכך הנאה הכי גדולה: מצאתי חן בעיני בעלי!

הדבר הגרוע ביותר בבית הוא מציאת חסרונות באשה! אוי ואבוי כשזה המצב! אותה אשה מסכנה מרגישה שאינה יכולה להסתדר לבדה, ועול הבית קשה עליה, ובנוסף היא נדרשת לסדר את כל הבית בדיוק כפי שמבקש בעלה המסודר והפדנט, [שהנעליים שלו נמצאות בסלון, והגרביים שלו נמצאים אי שם] היא תתאמץ יותר מכוחותיה העיקר שלא יגיד לה חסרונות!

יש לדעת, כי ההרגשה הגרועה ביותר שאשה חשה בחייה היא כאשר בעלה אומר לה: "לא הצלחת!" או "טעית!" - איזה הרס יכול לצאת מזה!

לכן תמיד חשוב שאדם ירגיש שלא מגיע לו כלום, ועל כל מה שהאשה עושה עבורו הוא חייב לה הכרת הטוב, ובאופן זה לא יבוא לדרוש דרישות שאינן הוגנות, ולא יצפה שאשתו תצליח כל יום לעמוד במטלות הרבות שעומדות בפניה.

תהיה רגישה, שיהיה לה את הרגש הנפלא הזה של הכרת הטוב.

לכן הורה הקב"ה למשה רבנו שלא הוא יכה את החול, כי עליו להרגיש בתוך תוכו שעשו לו טובה.

לומדים אנו מכך, כי עניין הכרת הטוב הוא מעלה בנפש האדם! הנפש של האדם צריכה להתעלות ולהכיר טובה לכל דבר שעל ידו נעשה לו טוב.

ויש לברר, מהו המקור למידה זו של הכרת הטוב? מניין מגיע לאדם הרצון להכיר טובה למי שהיטיב עמו?

וביאר הרב רובמן וצ"ל, כי מידת הכרת הטוב נובעת מהכרת שפלות עצמו. האדם העניו, המרגיש שאינו בר מעלה על פני מיטיבו, אינו חש שחברו חייב לו, ומתוך כך אינו מבין במה זכיתי לקבל את הטובה? הרי לא מגיע לי כלום! אם כן, אני חייב להיטיב עמו כנגד זה! והוא משתדל בכל הזדמנות להכיר טובה ולגמול טוב עם מי שעשה לו את הטובה.

ככל שאדם עניו יותר, מציין הגר"ר אלבו שליט"א בספרו 'משכני אחריו' - הוא מרגיש יותר חובה להכיר טובה, אפילו על טובה קטנה שנעשתה עבורו. גם לאחר שנים רבות חש הוא שהוא חייב את נפשו ממש לעושה הטובה!

לעמת זאת, בעל גאוה מרגיש תמיד שעל כולם לתת לו ולכבד אותו. המחשבה שלו היא: 'מגיע לי!'. ואם קיבל ממישהו טובה, הוא אינו מבין מדוע עליו להכיר לו טובה על כך - 'מה הטובה שעשה לי? מי הוא בכלל שאני צריך להכיר לו טובה?'. מחשבות אלו נובעות מגאוה עצמית ומונעות ממנו להשיב טובה על טובה.

זוהי העבודה הנדרשת מאתנו - להחשיב את הטובה כל כך, ולחשוב שכל הטובה נעשתה רק עבורנו, עד שממילא נרגיש חובה להכיר טובה. העובדה שגם אחרים קיבלו את אותה טובה, או נהנו יחד אתי, לא צריכה לעניין אותי כלל. הם ראויים לקבל את הטובה וזכאים לכך, אבל אני אינני ראוי לכך. מי שמרגיש כך נכנע לפני מיטיבו, כדברי המדרש שהבאנו לעיל: "מי שהוא פותח פתחו לחברו - נפשו חייב לו".

ביטויי הכרת הטוב בבית

בראש ובראשונה עלינו להכיר טובה לבני הבית, וכמובן, חשוב לא פחות לבטא בקול את תודתנו אליהם. כל אדם שאינו הולך בהרגשת 'מגיע לי' הנגרמת מגאוה, יהיה מוכן לקבל בתודה את כל מה שטרחו להכין

רש"י מביא את דברי רבותינו במדרש על ציווי ה' למשה "אמור אל אהרן נטה את מטך והך את עפר הארץ": "לא היה העפר כדאי ללקות על ידי משה, לפי שהגן עליו כשהרג את המצרי ויטמנהו בחול, ולקה על ידי אהרן".

והוא כי בפרשת שמות (ב, יא) מסופר, שמשה ראה איש מצרי מכה יהודי מאחיו ורצה לעזר לו ולהגן עליו. בזוהר הק' כתוב, שמשה לקח את המטה שלו ובו הרגו, "ויטמנהו בחול".

האם בכך עשה החול מעשה מיוחד עבורו? ודאי שלא, אך כיון שהסתייע בחול בעת שטמן את המצרי צריך לתת כבוד לחול, ולכן אין זה מן הראוי שילקה החול על ידי משה.

ויש להבין, האם לחול יש נשמה? האם מרגיש הוא בצער כלשהו או לחלופין בכבוד שמעניקים לו? מה אכפת לו אם הכינים שרוחשות עליו תגענה מכוח הכאתו של משה?

בצעירותי, כשלמדתי בחיפה בישיבת 'תפארת ישראל', זכינו לשמוע שיחות מפי ראש הישיבה רבי מאיר רובמן זצ"ל. באחת משיחותיו חידד הרב את השאלה הנ"ל, ואז לימד אותנו עומק נוסף ביסוד הגדול של הכרת הטוב המובא בספרים הקדושים:

חייב הכרת הטוב אינו דווקא להחזיק טובה לאותו אדם שהיטיב לנו. אמנם יש עניין להחזיר לו טובה, אבל רואים מדברי המדרש שסיבת הכרת הטוב אינה כדי שעושה הטובה לא ייפגע, שהרי החול אינו מבין שעושים לו טובה, וודאי שאינו יכול להבין שאדם נמנע מלהרע לו כמו שעשה משה רבנו.

אם כן מה העניין להכיר טובה לדומם - למים ולעפר? אמר הרב רובמן: נכון שהדומם אינו מושפע מהכרת הטוב שלנו, אך חובת הכרת הטוב היא עבור האדם בעצמו, שהוא לא ירגיש כפוי טובה! עניין הכרת הטוב אינו מבחינת תגמול למי שעשה לי טובה, אלא שאני בעצמי ארגיש שהדבר הזה עשה לי טובה; וכדי שתהיה לי ההרגשה שמישהו עשה לי טובה, אין זה מן הראוי שלא אחזיר לו טובה או שאזיק לו.

ואם הוא דומם שאינו מרגיש בכך? לא הוא הסיבה, אלא עליך להתרגל להכיר טובה לכל חפץ ולכל אדם, כדי שהנפש של האדם